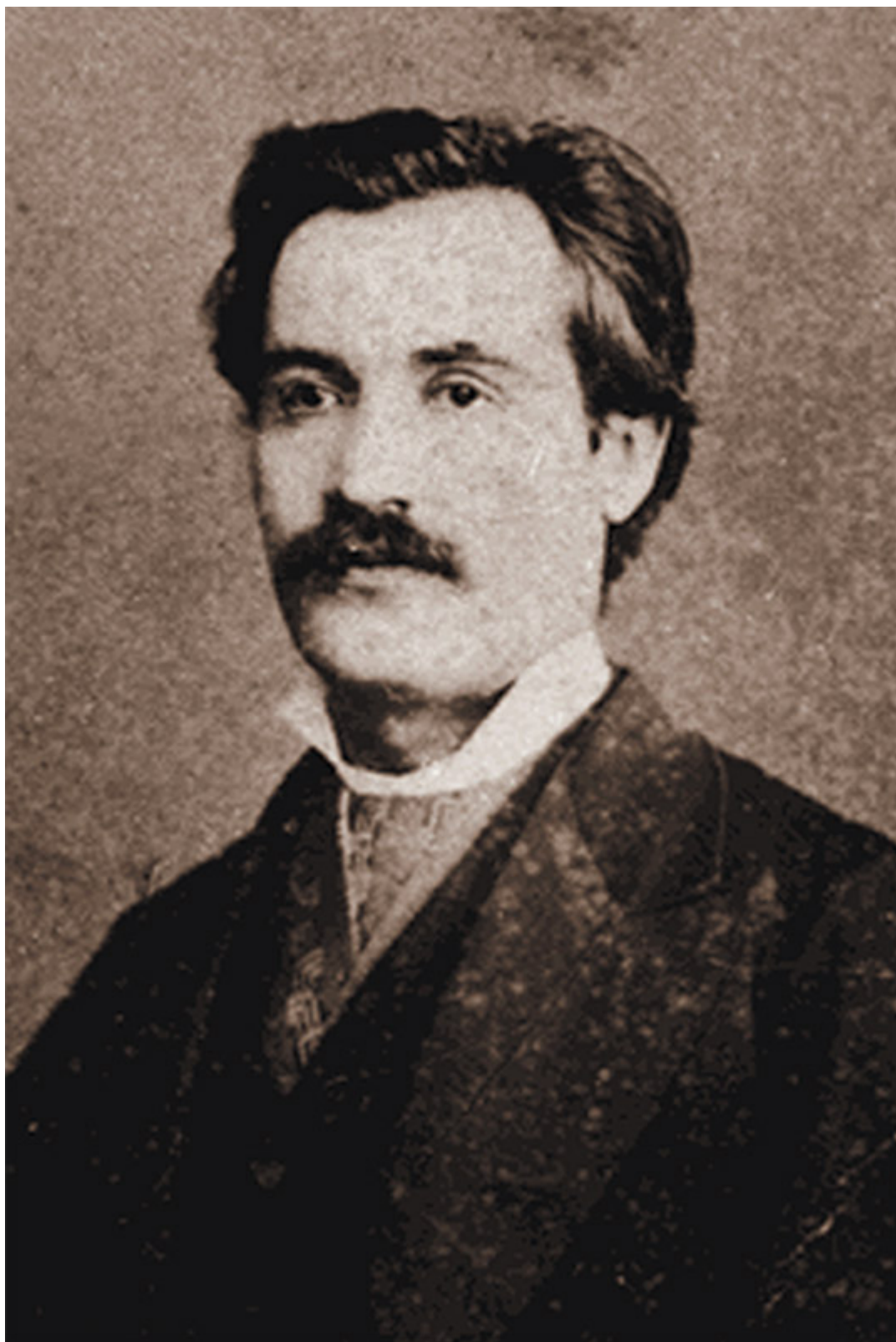

**[„SENATUL MODIFICÂND ÎN
SECȚII”] – de Mihai Eminescu
[18 aprilie 1882]**

Senatul modificând în secții unele articole ale proiectului tocmelelor agricole, „Românul” găsește ocazie de-a spune:

Să bage de seamă, cei cari nu vor loviri de stat de sus în jos, ci de jos în sus !

Nu provocați noi loviri de stat!

Nu vorbim de modificările introduse de Senat în proiectul Camerei, pentru că legea ni se pare un paliativ neputincios în contra unui rău organic.

Nu sunt de vină nici proprietarii mari, nici cei mici de înrăutățirea raportului între muncă și capital, ci de vină este și rămâne dezvoltarea liberală, căreia i-au dat naștere în țară partidul roșu, ridicarea în sus a unei păture numeroase de feneanți cari, sub titlurile cele mai diverse și cele mai specioase, sunt avizați a trăi din spinarea claselor producătoare.

Începând cu Crăcănel, saltimbanc caraghioz, fost matelot pe-o corabie grecească de pe Dunăre, care azi ia o pensie de 4 000 franci pe an sub pretextul că ar fi fost artist dramatic, un om de care lumea râdea ținându-se de inimă de câte ori [î]l vedea jucând tragedie, și sfârșind cu saltimbancul politic C. A. Rosetti; punând la mijloc toată seria de cumularzi și de reputății uzurpate câte trăiesc din bugetele statului, comunelor, județelor, vom vedea că aceasta este noua aristocrație care sughe măduva poporului, că aceasta este cauza adevărată a relelor economice ce ne bântuie. Și n-o descoperim noi aceasta, în mod izolat și individual. Acum douăzeci de ani constata începuturile boalei sociale un Constantin Cretzulescu ș.a. Dacă – am număra zecile de mii de feneanți cari, direct ori indirect, trăiesc, fără nici o muncă musculară sau intelectuală, din sudoarea poporului de jos, am înțelege de ce azi există o cestiune socială și de ce înainte nu putea să existe. În adevăr de la 1270 și până în zilele de acum ale roșiilor nu întâlnim în izvoadele țării nici umbră de cestiune agrară ori socială. Ce cestiune agrară putea exista în adevăr când clase dominante foarte puțin numeroase se întemeiau pe baza largă a unui numeros popor? Piramida avea temeliile largi și vârful ascuțit, mulți dedesubt, puțini deasupra, și de aceea mergeau bine și cei mulți dedesubt și cei puțini deasupra; de aceea pe atunci boierul număra banii lui cu

banița, iar țăranul pe ai lui cu căușul; și suflet de om din țara aceasta nu cunoștea mizeria, decât doar din auzite.

Iată dar cauza adevărată a răului: stricarea proporției între clasele consumatoare și cele producătoare. Azi, în locul a o mână de oameni cari nu-i cereau poporului românesc decât 10 milioane pe an pentru conducerea afacerilor lui publice au venit zeci de mii de postulanți și de lefegii cari – i cer aceluiaș popor, acelaș ca număr și ca putere de producțiune, de douăzeci de ori pe atâta, căci azi și Giani e boier, și Carada este, și mulți alții al căror număr nu mai are sfârșit.

Asta e buba, onorabilă tagmă! În generația întâia erați unde v-a găsit Ypsilant al d-voastră, la coada trăsurilor, și-n generația a doua toți boieri, toți scoși din cutie, toți rozând pita lui Vodă cum vine vorba, și toți nemuncind nimic, nepricepându-vă la nimic, toți având o singură prăvălie și un singur negoț, prăvălia principiilor ponosite și spălate 'n șapte ape, negoțul vorbelor goale din cari nici paserile n-au cu ce se sătura. Muncă, onorabilă tagmă, iată ce vi se cere, și atunci nu va mai exista cestiune de tocmeli agricole ori cestiune agrară. Simeon stâlpnicul, cu patru clase primare, la tăiat lemne, nu director de ministeriu; violoncelul, cu patru clase primare, între lăutari, nu director de bancă; Giani la menajerie nu la ministeriu! Munca vi se cere și poporul nu va mai fi apăsător, căci nu va avea de cine să fie apăsător. Fiți economic și social ceea ce sunteți intelectual și moralicește; fiți plebea care – ați fost, plebea scursă din câteșipatru unghiurile lumii pe ulițele orașelor noastre, și poporul românesc nu ar mai avea a se plânge de apăsare, ci ar deveni tot acela care- a fost mai înainte.

Loviri de stat de jos în sus? Dar știe d. C. A. Rosetti în contra cui s-ar îndrepta ele? Știe d-sa că asemenea loviri ar putea preface grădinile de virtuți ale partidului său în grădini pendente, dar nu ca ale Semiramidei, ci atârând de felinare? Loviri de stat de jos în sus?

Dar știe d. C. A. Rosetti că atunci cânepa ar începe a crește și pe scama domnii – sale, și pe seama românilor „Românului” în țara aceasta?

Ei măre, au trecut vremea în care treceați de martiri și patrioți. Azi lumea vă știe și firele de păr din cap și păcatele mai multe decât acele fire. Nu mai va să dați vina pe boiari și iar pe boiari; acu vi s-a arătat și arama d-voastră și lumea vede limpede cine sunt adevărații exploatare de țară, adevărații ei apăsători. Nu mai va să facă pacoste caprele și oile să le tragă rușinea; am început a ne cunoaște, domnilor. Odinioară și țara era naivă, și boierii naivi, și poporul naiv, naivi cu toții ca copiii din doi părinți, crescuți sub acelaș acoperământ. Dar au venit copii stricați între noi, copiii altor popoare, străine, cu limba și cu obiceiurile cele rele, cum ar zice Matei Basarab, și ne-am deșteptat și noi. O lovire de stat de jos în sus n-ar fi pentru cine se pregătește, adică pentru d-voastră, ci pentru cine se nemerește, după cum spune povestea vorbeii, că mai știe aiducul nostru ș-altă potecă, nu numai cea bătută de d-voastră.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro